

اعتصاب سراسری یونان به رسانه‌ها کشیده شد

محمود فاضلی

■ در هفته‌های اخیر اعتصاب وسیع در بخش‌های مختلف اجتماعی یونان به رسانه‌های این کشور نیز کشیده شد. اتحادیه سراسری خبرنگاران یونانی طی بیانیه‌ای اعلام کرد اعتصابی که آغاز شده به نشانه مخالفت با تشدید سیاست ریاضت اقتصادی دولت ادامه خواهد یافت. بر اثر اعتصاب سه‌روزه خبرنگاران و دیگر کارکنان رسانه‌های دولتی، کلیه شبکه‌های تلویزیونی و رادیویی دولتی، خبرگزاری رسمی یونان (آنا)، شبکه‌های تلویزیونی و رادیوهای کلیه شهرداری‌های کشور تعطیل شده است. اتحادیه سراسری خبرنگاران یونان (آ سه ا) طی بیانیه‌ای اعلام کرده است «چنانچه دولت طرح جدید ریاضت اقتصادی را که منجر به کاهش حقوق و مزایای آنان شده و زمینه واگذاری رسانه‌های دولتی به بخش خصوصی را فراهم می‌آورد از دست‌ور کار خارج نکند، به مبارزات خود ادامه خواهند داد.» در یکسال اخیر اعتصاب رسانه‌های این کشور اتحادیه کارکنان رادیو و تلویزیون سراسری یونان در چند نوبت تکرار شده است. شرایط اقتصادی یونان حتی منجر به اخراج و کاهش کارکنان مراکز رسانه‌های نوشتاری و شیداری شده است. درحالی که دولت قصد دارد یکی از شبکه‌های تلویزیون دولتی را تعطیل کند، نیروی انسانی رسانه‌ها را در مدت سه تا پنج سال کاهش دهد اما کارکنان و خبرنگاران خبرگزاری رسمی یونان اعلام کردند: هیچ خبرنگاری اضافی نیست و از رییس این خبرگزاری خواسته‌اند که فهرست افرادی را که دولت فکر می‌کند اضافی است برای اخراج موقت اعلام نکند. شبکه‌های تلویزیون دولتی با نوشتن زیرنویس در پایین صفحات خود علم عدم پخش اخبار و گزارش‌های خبری را اعتصاب خبرنگاران سراسر این کشور اعلام می‌دارند. در روزهایی که رسانه‌های این کشور در اعتصاب هستند شبکه‌های تلویزیونی این کشور به پخش برنامه‌ای از پیش ضبط‌شده می‌پردازند و ایستگاه‌های رادیویی این کشور به جای پخش برنامه‌های زنده صرفا به پخش موسیقی می‌پردازند. از طرفی روزنامه‌های این کشور منتشر نمی‌شوند و برخی از وبسایت‌های خبری مسدود شده‌اند. دولت یونان برای مقابله با بحران مالی این کشور به کاهش بودجه بسیاری از بخش‌های خود از جمله بخش رسانه و کاهش حقوق خبرنگاران و بازنشستگان تصمیم گرفته است. به ادعای اتحادیه‌های خبرنگاران، درحالی‌که کارکنان رسانه‌های خبری کشور از مشکلات اقتصادی رنج می‌برند، صاحبان رسانه‌ها از انعقاد به‌موقع قرارداده‌با خبرنگاران مغرور می‌روند و دولت نیز هیچ اقدام جدی برای حل این مشکل نمی‌کند. اتحادیه رسانه‌های یونان خواسته‌های خود را بدین شرح اعلام کرده است: «امنیت شغلی، افزایش حقوق و مزایا، انجام کار خبرنگاری جادگر هشت ساعت در روز و غیرقابل تغییر بودن این مدت کار، استخدام خبرنگاران بیشتر، رسمی کردن خبرنگاران قراردادی، حمایت دولت از تعیین شرایط بهتر برای استخدام خبرنگاران در رسانه‌های بخش خصوصی.»یونانیان خشکمنگ و ناامید در هفته‌های اخیر هم‌زمان با دیگر شهروندان کشورهای اروپایی به نشانه مخالفت با سیستم سرمایه‌داری و سیاست ریاضت اقتصادی در میدان اصلی شهر و در مقابل پارلمان تجمع کردند. اعتصابات اخیر که از بزرگ‌ترین مخالفت‌های مردم یونان در سال‌های گذشته محسوب می‌شود در اعتراض به سیاست‌های دولت سوسیالیست به‌منظور تشدید ریاضت اقتصادی و رای‌گیری درخصوص این طرح در پارلمان یونان بود. در همین رابطه تعدادی از نمایندگان حزب سوسیالیست پاسوک (حزب حاکم) مخالفت خود را با این طرح اعلام کرده و خواستار تغییرات اساسی در آن شده‌اند. با وجود مخالفت‌های نمایندگان حزب مخالف، جورج پاپاندرو نخست‌وزیر یونان از آنان و مخالفان خود خواسته است که برای برون‌رفت از مشکلات اقتصادی کشور، دولت را همراهی کنند. به گفته وی، «هیچ‌گونه تضمینی برای حل سریع مشکلات اقتصادی کشور نمی‌دهم زیرا روند اوضاع بسیار دشوار است.» وی از نمایندگان حزب خود خواست به طرح پیشنهادی دولت مبنی بر تشدید سیاست ریاضت اقتصادی که به منظور برون‌رفت کشور از مشکلات جدی اقتصادی طراحی شده رای مثبت دهند و به وظیفه تاریخی خود در قبال کشور و حزب عمل کنند. با وجود مخالفت‌های گسترده در یونان سرانجام طرح ریاضت اقتصادی دولت یونان در پارلمان این کشور با ۱۵۴ رای نمایندگان حزب حاکم به تصویب رسید. به نوشته روزنامه پرتیزا «الفر و تیبیا»، در هفته گذشته نیز یوهای امنیتی این کشور نیز به نشانه مخالفت با سیاست ریاضت اقتصادی دولت به جمع معترضان پیوستند و در یکی از تجمعات مردمی حضور یافتند. نیروهای پلیس، آتش‌نشانی و انتظامی به نشانه مخالفت با سیاست ریاضت اقتصادی کشور با شعارهایی همچون «نیگر بس است»، «توان امرار معاش خود را نداریم» و «پیش از این مردم را تحت فشار اقتصادی قرار ندهید» علیه سیاست‌های ریاضت اقتصادی دولت شعار سر دادند و خواستار پایان دادن به اجرا یا تشدید سیاست ریاضت اقتصادی در کشور شدند. نیروهای امنیتی معترض سپس به سوی پارلمان این کشور راهپیمایی کردند و با تجمع مقابل پارلمان این کشور شعارهای تندی علیه دولت سر دادند. نیروهای امنیتی با طرح جدید تشدید ریاضت اقتصادی کشور که موجب کاهش حقوق و مزایای آنان، کاهش نیروی انسانی و افزایش مالیات‌ها می‌شود، مخالفند. در همین حال دولت در یک اقدام غافلگیرانه، فرمانده پلیس و آتش‌نشانی یونان را برکنار کرد. یونان دارای بیش از ۴۵۰ میلیارد یورو بدهی خارجی است و تحت فشار اتحادیه اروپا، بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول پس از دو سال اجرای ناموفق سیاست ریاضت اقتصادی که باعث رکود بازار، کاهش توان خرید مردم، افزایش نرخ بیکاری، کاهش درآمد ملی و توقف سرمایه‌گذاری در کشور شد، درصدد تشدید این سیاست در دو سال آینده به امید کاهش کسری بودجه کشور برآمده است.

اعتصاب سراسری یونان به رسانه‌ها کشیده شد

محمود فاضلی

■ در هفته‌های اخیر اعتصاب وسیع در بخش‌های مختلف اجتماعی یونان به رسانه‌های این کشور نیز کشیده شد. اتحادیه سراسری خبرنگاران یونانی طی بیانیه‌ای اعلام کرد اعتصابی که آغاز شده به نشانه مخالفت با تشدید سیاست ریاضت اقتصادی دولت ادامه خواهد یافت. بر اثر اعتصاب سه‌روزه خبرنگاران و دیگر کارکنان رسانه‌های دولتی، کلیه شبکه‌های تلویزیونی و رادیویی دولتی، خبرگزاری رسمی یونان (آنا)، شبکه‌های تلویزیونی و رادیوهای کلیه شهرداری‌های کشور تعطیل شده است. اتحادیه سراسری خبرنگاران یونان (آ سه ا) طی بیانیه‌ای اعلام کرده است «چنانچه دولت طرح جدید ریاضت اقتصادی را که منجر به کاهش حقوق و مزایای آنان شده و زمینه واگذاری رسانه‌های دولتی به بخش خصوصی را فراهم می‌آورد از دست‌ور کار خارج نکند، به مبارزات خود ادامه خواهند داد.» در یکسال اخیر اعتصاب رسانه‌های این کشور اتحادیه کارکنان رادیو و تلویزیون سراسری یونان در چند نوبت تکرار شده است. شرایط اقتصادی یونان حتی منجر به اخراج و کاهش کارکنان مراکز رسانه‌های نوشتاری و شیداری شده است. درحالی که دولت قصد دارد یکی از شبکه‌های تلویزیون دولتی را تعطیل کند، نیروی انسانی رسانه‌ها را در مدت سه تا پنج سال کاهش دهد اما کارکنان و خبرنگاران خبرگزاری رسمی یونان اعلام کردند: هیچ خبرنگاری اضافی نیست و از رییس این خبرگزاری خواسته‌اند که فهرست افرادی را که دولت فکر می‌کند اضافی است برای اخراج موقت اعلام نکند. شبکه‌های تلویزیون دولتی با نوشتن زیرنویس در پایین صفحات خود علم عدم پخش اخبار و گزارش‌های خبری را اعتصاب خبرنگاران سراسر این کشور اعلام می‌دارند. در روزهایی که رسانه‌های این کشور در اعتصاب هستند شبکه‌های تلویزیونی این کشور به پخش برنامه‌ای از پیش ضبط‌شده می‌پردازند و ایستگاه‌های رادیویی این کشور به جای پخش برنامه‌های زنده صرفا به پخش موسیقی می‌پردازند. از طرفی روزنامه‌های این کشور منتشر نمی‌شوند و برخی از وبسایت‌های خبری مسدود شده‌اند. دولت یونان برای مقابله با بحران مالی این کشور به کاهش بودجه بسیاری از بخش‌های خود از جمله بخش رسانه و کاهش حقوق خبرنگاران و بازنشستگان تصمیم گرفته است. به ادعای اتحادیه‌های خبرنگاران، درحالی‌که کارکنان رسانه‌های خبری کشور از مشکلات اقتصادی رنج می‌برند، صاحبان رسانه‌ها از انعقاد به‌موقع قرارداده‌با خبرنگاران مغرور می‌روند و دولت نیز هیچ اقدام جدی برای حل این مشکل نمی‌کند. اتحادیه رسانه‌های یونان خواسته‌های خود را بدین شرح اعلام کرده است: «امنیت شغلی، افزایش حقوق و مزایا، انجام کار خبرنگاری جادگر هشت ساعت در روز و غیرقابل تغییر بودن این مدت کار، استخدام خبرنگاران بیشتر، رسمی کردن خبرنگاران قراردادی، حمایت دولت از تعیین شرایط بهتر برای استخدام خبرنگاران در رسانه‌های بخش خصوصی.»یونانیان خشکمنگ و ناامید در هفته‌های اخیر هم‌زمان با دیگر شهروندان کشورهای اروپایی به نشانه مخالفت با سیستم سرمایه‌داری و سیاست ریاضت اقتصادی در میدان اصلی شهر و در مقابل پارلمان تجمع کردند. اعتصابات اخیر که از بزرگ‌ترین مخالفت‌های مردم یونان در سال‌های گذشته محسوب می‌شود در اعتراض به سیاست‌های دولت سوسیالیست به‌منظور تشدید ریاضت اقتصادی و رای‌گیری درخصوص این طرح در پارلمان یونان بود. در همین رابطه تعدادی از نمایندگان حزب سوسیالیست پاسوک (حزب حاکم) مخالفت خود را با این طرح اعلام کرده و خواستار تغییرات اساسی در آن شده‌اند. با وجود مخالفت‌های نمایندگان حزب مخالف، جورج پاپاندرو نخست‌وزیر یونان از آنان و مخالفان خود خواسته است که برای برون‌رفت از مشکلات اقتصادی کشور، دولت را همراهی کنند. به گفته وی، «هیچ‌گونه تضمینی برای حل سریع مشکلات اقتصادی کشور نمی‌دهم زیرا روند اوضاع بسیار دشوار است.» وی از نمایندگان حزب خود خواست به طرح پیشنهادی دولت مبنی بر تشدید سیاست ریاضت اقتصادی که به منظور برون‌رفت کشور از مشکلات جدی اقتصادی طراحی شده رای مثبت دهند و به وظیفه تاریخی خود در قبال کشور و حزب عمل کنند. با وجود مخالفت‌های گسترده در یونان سرانجام طرح ریاضت اقتصادی دولت یونان در پارلمان این کشور با ۱۵۴ رای نمایندگان حزب حاکم به تصویب رسید. به نوشته روزنامه پرتیزا «الفر و تیبیا»، در هفته گذشته نیز یوهای امنیتی این کشور نیز به نشانه مخالفت با سیاست ریاضت اقتصادی دولت به جمع معترضان پیوستند و در یکی از تجمعات مردمی حضور یافتند. نیروهای پلیس، آتش‌نشانی و انتظامی به نشانه مخالفت با سیاست ریاضت اقتصادی کشور با شعارهایی همچون «نیگر بس است»، «توان امرار معاش خود را نداریم» و «پیش از این مردم را تحت فشار اقتصادی قرار ندهید» علیه سیاست‌های ریاضت اقتصادی دولت شعار سر دادند و خواستار پایان دادن به اجرا یا تشدید سیاست ریاضت اقتصادی در کشور شدند. نیروهای امنیتی معترض سپس به سوی پارلمان این کشور راهپیمایی کردند و با تجمع مقابل پارلمان این کشور شعارهای تندی علیه دولت سر دادند. نیروهای امنیتی با طرح جدید تشدید ریاضت اقتصادی کشور که موجب کاهش حقوق و مزایای آنان، کاهش نیروی انسانی و افزایش مالیات‌ها می‌شود، مخالفند. در همین حال دولت در یک اقدام غافلگیرانه، فرمانده پلیس و آتش‌نشانی یونان را برکنار کرد. یونان دارای بیش از ۴۵۰ میلیارد یورو بدهی خارجی است و تحت فشار اتحادیه اروپا، بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول پس از دو سال اجرای ناموفق سیاست ریاضت اقتصادی که باعث رکود بازار، کاهش توان خرید مردم، افزایش نرخ بیکاری، کاهش درآمد ملی و توقف سرمایه‌گذاری در کشور شد، درصدد تشدید این سیاست در دو سال آینده به امید کاهش کسری بودجه کشور برآمده است.

راشد الغنوشی از نخستین میوه بهار عربی می‌گوید:

انتخابات آزاد و سالم در تونس

ترجمه: محمدعلی عسکری

منبع: AP

بازنگری کنند در نهایت ا‌م‌م‌د و دیدیم که به دولت شهروندی گردن نهند.د. به این معنا که مردم نمایندگان خود را در پارلمان انتخاب می‌کنند و آنها هستند که

دست به اجتهاد زده و قانون‌گذاری خواهند کرد. شریعت به منبعی فکری و فلسفی برای الهام گرفتن نمایندگان و روشنفکران و علما تبدیل می‌شود. اما بدون اینکه نهادی نقش ولایتی بر آنها داشته باشد. اسلام کلیسایی ندارد که بخواید بر مردم ولایت داشته باشد. در اسلام مساله اجتهاد است و هیچ‌کس هم نمی‌تواند آن را در انحصار خودش بگیرد. تفکر اصلی این است که کل این امت بر اساس این دین به خلافت رسیده‌اند و نماینده این دین روی زمین هستند. یک نهاد مشخص در اسلام وجود ندارد

که دین را نمایندگی کند. حتی دولت هم چنین نیست و نمی‌تواند سخنگوی دین باشد. هیچ‌کس حق ندارد به اسم دین سخن بگوید مگر کل امت.

■ در برنامه انتخاباتی شما هیچ دُزّی از این نیست که شریعت اسلامی منبع قانون‌گذاری خواهد بود؟

البته قانونی را که تونسی‌ها بر آن توافق خواهند کرد از یک دولت سکولار سخن نمی‌گوید بلکه از یک دولت اسلامی سخن می‌گوید! حتی قانون اساسی سابق (سال ۱۹۵۹) بر این نکته تأکید داشت که تونس یک دولت آزاد و مستقل و دارای زبان عربی و دین اسلامی است. هیچ‌کس نمی‌خواهد این متن را تغییر دهد. بنابراین دین دولت در قانون اساسی ما اسلام است. دولت بدون دین اراده خودش را تحمیل می‌کرد و این کاملاً با آن چیزی که گفته می‌شود دولت باید در قبال دین بی‌طرف باشد تناقض دارد.

■ بنابراین شما معتقدید که دولت باید در برابر دین بی‌طرف باشد؟

من طرفدار این هستم که دولت از همه ادیان حمایت کند و انعکاس اراده اکثر کلی جامعه باشد نه اینکه بر آن ولایت داشته باشد.

■ برنامه شما برای انتخابات چیست؟ این سوال را برای این می‌پرسم که وقتی با مردم صحبت کردم دیدم گفتمان حزب‌النهضه با دیگران فرق می‌کند و حتی با طرفدارانش هم تفاوت دارد. کسانی هستند که خواستار تشکیل یک دولت اسلامی هستند یا اینکه می‌خواهند در تونس نیز به جای یکشنبه، جمعه روز تعطیل رسمی باشد، چرا؟

نوگرایی در حزب‌النهضه برنامه‌ای نیست که از بالا تلقین شده باشد. این یک تحول طبیعی در روند این حرکت است. حتی در بیانیه تالیس این حرکت که در تاریخ ششم ژوئن ۱۹۸۱ منتشر شد دیده می‌شود که خواستار تحقق دموکراسی است. بدون حذف کسی یا گروهی و بدون اعمال هرگونه تبعیضی حتی نسبت به احزاب کمونیستی. واقعیت امر این است که از پایان دهه ۹۰ ما رهبران گروه‌های مخالف همکاری نزدیکی داشته و داریم. از جمله سوسیالیست‌ها و کمونیست‌ها و دموکرات‌ها. بگذریم که در دوره‌ای به دلیل توجه بن علی به احزاب سکولار در کشور، به‌ویژه در ابتدای دهه ۹۰ همکاری‌ها تا حدودی متوقف شد. بن‌علی احزاب سکولار را از به‌اصطلاح «تروریسم اسلامی» می‌ترساند. با این حال در دهه ۹۰ این همکاری‌ها ز سر گرفته شد و اکنون نیز بین تمام طیف‌ها در تونس نوعی اتفاق نظر وجود دارد که باید برابری جنسیتی و کثرت‌گرایی وجود داشته باشد.

به‌گونه‌ای که هیچ‌کس را از این قانون مستثنا نکنند. همه به تالیس یک دولت شهروندی معتقد هستند. به اعتقاد من جریان اسلام‌گرایی میانه‌رو به‌طور کلی در مغرب و الجزایر و حتی مصر به‌رغم برخی اختلافات جزئی در این مسیر حرکت می‌کند. برای مثال اخوان المسلمین مصر را در نظر بگیرید که طرفدار دولت شهروندی است.

■ ولی گروهی از رهبران این جنبش همچنان خواستار اجرای شریعت اسلامی هستند.

به گمانم معنای اینکه شریعت منبع قانون اساسی باشد این است که تدوین قوانین را به یک دولت شهروندی واگذار کنی. اخوان المسلمین پس از اینکه طرح خودشان را اعلام کردند و از علمای الاظهر خواستند قوانین را به نظر شما روند انتقالتی تا کجا استمرار خواهد

راشد الغنوشی از نخستین میوه بهار عربی می‌گوید:

انتخابات آزاد و سالم در تونس

ترجمه: محمدعلی عسکری

منبع: AP

بیکاری و امنیت و توسعه است. دولت باید بدون تردید توفقات بین‌المللی تونس را محترم بشمارد. شاید برخی تعدیل‌هایی به وجود آید که البته این از اولویت‌ها نیست. اولویت الان ایجاد فضایی برای سرمایه‌گذاری است تا بتواند سرمایه‌های داخلی و بین‌المللی را جذب کند و به همه اطمینان خاطر بدهد.

■ آیا شما نگران حوادثی مانند الجزایر نیستید (نظیر اتفاقی که در سال ۱۹۹۱ برای جبهه نجات اسلامی افتاد و نتایج انتخابات ملغاشد و کشور را وارد جنگی داخلی و طولانی مدت کرد)؟

ما احساس نمی‌کنیم بین مصلحت انقلاب تونس و نیروهای خارجی در شرایط کنونی توافقی وجود دارد.

■ از جمله در رابطه با الجزایر؟

بله، از جمله الجزایر. توافق نظر این است که تونس صلح و ثبات داشته باشد. ثبات به نفع همگان است. در سایه یک رژیم پلیسی یا نظامی نمی‌توان ثبات را به وجود آورد. ثبات راهی جز این ندارد که روند تحول دموکراتیک پیموده شود. اگر این روند شکست بخورد و دولت فروپاشد فاجعه خواهد بود. صدها هزار جوان تونسی را دیگر باید در آن طرف سواحل مدیترانه (اروپا) پیدا کنی و این بدون تردید غیرمنطقی است. بنابراین به نفع همه است که از روند انتقال دموکراتیک کشور دفاع کنیم.

■ آیا بین جنبش‌النهضه و مقامات الجزایری رابطه‌ای وجود دارد؟

من از الجزایر دیدار و با مقامات مسؤول این کشور گفت‌وگو کردم. آنها هم موافق این هستند که روند دموکراسی در کشور ما با موفقیت سیر می‌شود. **■ در رابطه با آمریکایی‌ها این تصور وجود دارد که آنها به اسلام‌گرایان منطقه از جمله تونس چراغ سبز نشان داده‌اند و به راه‌حل‌هایی میانه رسیده‌اند که منافع آنها را هم تأمین می‌کند؟**

احتیاجی به چراغ سبز آنها نیست. در دیدارهایی که با اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها داشته‌ایم همه به این نتیجه رسیده‌ایم که موفقیت روند دموکراتیک به نفع همه خواهد بود. زیرا جایگزین آن فاجعه‌بار است. فاجعه‌بار!

■ با آمریکایی‌ها چه گفت‌وگوهای داشته‌اید؟
بعد از پیروزی انقلاب، آمریکایی‌ها پیام‌هایی دادند و تماس‌هایی برقرار شد. همه منتظر نتیجه روند دموکراتیک در کشور تونس هستند.

■ آیا در مورد انتخابات تضمین‌هایی دریافت کرده‌اید؟

همه این را گفت‌اند. کسی قصد ندارد نتایج انتخابات را به نفع هرکسی بود وود کند. همه البته ترجیح می‌دهند اختلافی ملی تشکیل شود که دولت آینده را معرفی کند و اسلام‌گرایان نیز در این ائتلاف خواهند بود.

■ بعضی می‌گویند قانون دوران بورژوا به تعدد زوجات را ممنوع می‌کرد و به زن حق طلاق می‌داد که این برخلاف شریعت است. برخی اما این را دستاوردی برای حقوق زنان می‌دانند. آیا شما سعی خواهید کرد این قانون را تغییر دهید؟

ما به همان چیزی که در برنامه‌مان هست پایبندیم و چیزی بیشتر یا کمتر نمی‌خواهیم.

■ این میان ابهامی وجود ندارد؟
برنامه یعنی اینکه جنبش ما قانون را تغییر نخواهد داد بلکه آن را حفظ خواهد کرد. جنبش ما از سال ۱۹۸۸ اعلام کرده بود که قوانین خانواده در تونس در چارچوب اجتهاد اسلامی است.

■ اما شما عضو دفتر ارشاد جهانی اخوان المسلمین هستید

من فقط رییس جنبش‌النهضه در تونس هستم و نه هیچ چیز دیگری. البته من معاون دبیرکل اتحادیه علمای مسلمان نیز هستم.

■ می‌گویند شما چهار زن دارید و این مخالف قوانین تونس است.

این اطلاعات درست نبوده و نیست و نخواهد بود (با خنده). دغدغه هر دولتی مقابله با مشکلات داخلی از جمله

حضور نخست‌وزیر روسیه در انتخابات ریاست جمهوری سال آینده

برنامه اوراسیایی پوتین

شعیب بهمن

■ ولادیمیر پوتین، نخست‌وزیر روسیه اعلام کرده که اعلامیه ایجاد اتحادیه اقتصادی اروپا، آسیا توسط سه دولت روسیه، بلاروس و قزاقستان در ماه دسامبر ۲۰۱۱ به امضا خواهد رسید. پیش از این نیز ولادیمیر پوتین در مقاله‌ای که بیانگر اولین خطمشی‌های خارجی وی برای دوره آتی ریاست‌جمهوری بود، از قصد خود مبنی بر تشکیل اتحادیه جدیدی از کشورهای استقلال‌یافته از جماهیر شوروی سابق به نام «اتحادیه اوراسیا» خبر داده بود. مطابق با آنچه نخست‌وزیر روسیه گفته، اتحادیه اوراسیا بر مبنای اتحادیه گمرکی جاری با بلاروس و قزاقستان تشکیل خواهد شد و دو هدف را به‌صورت توافمان دنبال خواهد کرد. این اتحادیه در کوتاه‌مدت، تمامی محدودیت‌های تجاری و کاری بین سه کشور را از سال ۲۰۱۲ میلادی لغو می‌کند و در بلندمدت، راه را برای ورود سایر جمهوری‌های استقلال‌یافته از شوروی سابق نظیر قرقیزستان و تاجیکستان نیز باز خواهد کرد.

به نظر می‌رسد ایده تشکیل اتحادیه اوراسیا تا حد زیادی از اتحادیه اروپا الگو گرفته است. چنانکه نخست‌وزیر روسیه از هم‌اکنون اتحادیه گمرکی و در آینده اتحادیه اوراسیا را شریک اتحادیه اروپا می‌بیند و حتی چشم‌انداز مذاکرات در مورد ایجاد یک فضای مشترک اقتصادی و امنیتی را نیز در نظر می‌گیرد. با این حال در شرایطی که اتحادیه اروپا به‌عنوان نمونه عالی و ممتاز همگرایی منطقه‌ای با مشکلات و چالش‌های بسیار زیادی مواجه شده، تأکید قدرتمندترین مرد روسیه بر تشکیل اتحادیه‌ای مشابه، دارای ابعاد و زوایای مختلفی است. برای این اساس ایده تشکیل اتحادیه اوراسیا می‌تواند از

یک‌سو راهی برای اجرای پروژه‌های نوآوری مشترک و افزایش رقابت در توانایی تمام کشورهای حوزه اوراسیا باز کند و از سوی دیگر جابجایی تمام خواست‌های سازمان تجارت جهانی نیز باشد. البته در عین حال مشکلات زیادی بر سر راه ایجاد چنین اتحادیه‌ای وجود دارد. شاید همین امر باعث شده که پوتین به رغم اعلام این مطلب که قصد دارد اتحاد جماهیر شوروی را وارد «اتحادیه اوراسیا» کند، اما در عین حال تأکید کرده که پروژه جدید وی هیچ شباهتی به اتحادیه جماهیر شوروی سابق نخواهد داشت. دلیل چنین اظهارنظری به هراس عمیق برخی از هسسالگان روسیه و کشورهای استقلال‌یافته از شوروی باز می‌گردد. زیرا برخی از این کشورها به شدت نگران سلطه مجدد روسیه بر خود هستند و برخی دیگر پیوستن به این اتحادیه را مغایر با روابط خود با اتحادیه اروپا می‌دانند. البته از آنجا که شکل‌گیری این اتحادیه در مرحله اول بین کشورهایی صورت می‌گیرد که با یکدیگر اختلافات کمتری دارند، بنابراین به نظر می‌رسد در مراحل اولیه با چالش‌ای اساسی روبه‌رو نباشد. با این همه جدی‌ترین مانع موجود بر سر راه این اتحادیه در مرحله شکل‌گیری، مشکلات داخلی اعضا، به ویژه نگرانی سایر اعضا از تسلط روسیه بر آنها و ناپدید انگاشتن منافع آنها است که احتمال ادامه این چالش در آینده نیز وجود دارد.

در مجموع نباید از نظر دور داشت که اگر چنین اتحادیه‌ای شکل بگیرد و تمام کشورهای سابق شوروی به آن بپیوندند، آنگاه بلوک اقتصادی و امنیتی قدرتمندی تشکیل خواهد شد که از برخی جهات شباهت‌های زیادی به اتحادیه اروپا خواهد داشت و حتی توان رقابت با این اتحادیه را نیز به دست خواهد آورد. زیرا اوراسیا دارای ظرفیت‌های بالقوه برای حل بحران‌های مقطعی و حتی درازمدت اقتصادی است و این توانمندی در شرایطی به واقعیت منتهای واقعی به همگرایی و همکاری بررسند. این در حالی است که تشکیل چنین اتحادیه‌ای هم به نفع روسیه و هم به سود سایر کشورهای حوزه اوراسیا است. زیرا از یک‌سو به فعالیت‌های اقتصادی روسیه در منطقه تحرک تازه‌ای می‌بخشد و از سوی دیگر موضع کشورهای منطقه را در قبال سایرین تقویت می‌کند. به همین دلیل روسیه الحاق به این نهاد اقتصادی را سیاست اقتصادی کاملاً جدیدی می‌داند که می‌تواند تمام کشورهای حوزه اوراسیا را در بر بگیرد. در واقع روسیه سیاست درهای باز را دنبال می‌کند و از هم‌اکنون اعلام کرده که درهای این اتحادیه به روی اعضای دیگر هم باز است و امکان افزایش اعضا وجود دارد.

منبع:الاهرام